1 PITA
Pitando Nakaya Koretero Nakangoro Kambayeroyingo

1 Pitaro Mande Tabango

Pitando nga so uyingga nga nakangoro, oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, ngu ende gurano gurano, ko songo songo oorootenggoku, nguro so uyi nakangoro soweyoyunoyingo. Ngu oni simoo bare nowoondoyemo hamoo tetoni, oorootenggoku, ngu ene yuto oni ngundiro, ende gurano gurano oorootenggo. (1Pita 1:1). Ngu naruno, Pita Rom merako nguno oruwo. Rom endega ngu, enengo oowooyi gura Babilon, nguro nga so uyingga nga nakangoyingo.

Ngu oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo oni, ngundo ngu hamoo oorengo, Yisas Krayis keyoyingo. Nguro damoningga nguno, Rom Gabuman onindo kowuri gura gura yunoyingo. Pitando ngu, ene yanggango yunoro, nguro oni oni tetenggoku ngu, gome yanggango dowooya, enengo nowoondoye hamoo teyingongga, ngunonggo nangge yanggango dikayi ero, Pitando enengo ingonduduye ngu yokutuyeroyingo. Ene Yisasdo enengo weti mbumbuwa ngu kuri andangeyunoyingo. Yisas enengo muringga ngu, ndadiro tero, ene yanggango dikaro ngu, kowuri gura gura ngu yoyingo. Ngu narungga nguno, Yisas ko ombuwa. Pitando ngu ooga nguro mande nga

nakangoyingo nga, kenoya, ingoya, nguno ene yanggango dikaro oruwanggo. Pitando ngu soru himi nguro muri gome gura gura ngundo ooreri toongooteku nguro mandeni eyingo. Ngu simoo bare ngu Yisas Krayisro nowoondoyemo hamoo oorengo teyingo nguno mande eyingo.

Nga bukga ngaro mande gumi gumi ngu, ngandiro ooroote:

* Kambayeroyingo mande. 1:1-2.

* Anutro kono ngunonggo enengo ingonduduye ngu, yokutuwooyunoro, simoo barero weti mbumbuwaye ngu andangeyunoyingo. Ngundiro tero, enengo pawa newendemo yoyoro ombuyingo. 1:3-12.

* Muri nenengo nguro mande, ko noorengo sobosobo oni ngu manggoye komo keyowato. 2:11-3:7.

* Noore hamoo Krayisro gabogaboyi ootooro ngu, noore ngu komo kowuri koorowoowato. 3:8-4:19.

* Mande gura gura ngu, oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo. 5:1-11.

* Okeyi mande eyingo. 5:12-14.

1 No Pita, no Yisas Krayis nguro Aposel. Nondo nga mandega nga, ye oni simoo bare Anutdo enengo rogoyerowoku, nguro no so uyingga nga yengo nakangooteno. Yo, Yuda oni gidaregado ye Yuda oni Krayisno nowoondoyemo hamoo tetenggoku, ngu oweyerootoyi, yengo ende damoni kuri yokoro, mera songomo saro, Pondas merakono, Galesiyano, Kapadosiyano, Esiyano,

ko, Bitiniyano nguya oorootenggoku, nguro nga so uyingga nga, yengo nakangooteno.*
2 Kurimi oorengo, Awa Anutdo yengo ingoro, ene ye rogoyeroro soreyerootoni, ye enengo oni tunootero oorootenggo. Yuka Kundingiyimbo ye yoyeni, ye kundingiyi oorootenggo. Ene ngundiro tetoni, ngunonggo ye mete Yisas Krayis, nguro manggowo keyootenggo. Yo, Yisas enengo sidudaroni, ngundo ye sogi yunootoni, nguno ye oni nenengo tunooteyingo. Nondo Anutno yemboongetoowe, enendo ye sumange ayibini ngu, ko, nowoondoye imakeyingo muri ngu yeno angero ooretoni oruwanggo.

Keta Oruweroyi Gomengga Ngu Sambo Endemo Soboyeroro Ooroote

3 Nguro ngu, noore komo Anut ngu Oo Bidodo Simburi Simbunani Yisas Krayis, nguro eweyi ngu oowooyi bingami ero okoororuwato. Ngundo ngu, noorengo nowoondoyi urungga tero, ene sumange teyunoro, Yisas Krayis, merenonggo ko yokutuwootoni ootoogeyingo. Nguno ngu, Anutdo noore yoyeni, oni keta tunooteyingo. Noore nguno keta oorengo ootooro, noore Anut sobowootooye, ene omburo, noore ko yoyowa.
4 Nguro ngu, Anutdo noore enengo rogoyerowoku ngu, noore enendo yoyootoni, nguro noore Anutdo oo gome noore yunoweroyi, ngu yowato. Ngu oo gomengga ngu ngandiro.

---

* **1:1:** (Ngu mundi oni ngu Yuda oni gidarega, ene Anutro nangge ingootenggo. Ene Yisas Krayis ngu Anut Nangoni, ero ma ingootenggo).

Noore eneya sambo endemo noore suwooyi sano keta oruwato. Yo, sugi sugi keta oruweroyi ngu gome oorengo, biyomi gura eneno kini. Ngu ooga ngu, ye soboyeroro, sambo endemo ooroote.

5 Ye Anutro nowoondoyemo hamoo tetoyi, nguno ngu, enengo yanggangoni, ngundo ye gome soboyerootoni, nguro ye gome oorootenggo. Ene naru wenga nguno tunootero, ko yoyoweroyi oore, ene kuri yoonenengootoni ooroote.

6 Ye Anutdo ko yoyoweroyi ngu ingoro, nguro ye oni oni tetenggo. Ene ataga bine ngu naru ootuwoo bodaga nangge, nguno ngu, ye towootowoo gura gura yeno ombuwa.

7 Ngu kowuri gura gura yeno ombuteku, ngundo yengo nowoondoyemo hamoo teyingongga, ngu towoongoote. Toowoongooteku ngu, yengo nowoondoyemo hamoo teyingongga, ngu yanggango, ko, nenengo tete, ngundi kini, bine? Noore ingooteto. Beye goyayi gol oo ngu, ene biyomi yeweroyi. Ene gol ngu de nombono towoongoro katoyi, oo kakawu ngu dero kinitetoni, gol oorengo nangge oruwa. Ngundiro nangge, kowuri ngundiro, ngundo yengo nowoondoyemo hamoo teyingo ngu towoongoote. Nguno ngu, yengo nowoondoyemo hamoo teyingo, ngundo gol beye oo ngu dagaro, ene gome oorengo tunootewa. Nguro ngu, yengo nowoondoyemo hamoo teyingongga ngu yanggango oodoni, oororo, kootuyisina, Yisas Krayis tunoo oorengo tunooteweroyi naruno ngu, asa, ene yengo oowooye bingamiye duridariyedodo yunowa.

8 Ye ene ma kenoyingo, ene ye nowoondoye
ene inoro, nguro nowoondoyemo hamoo tero,
ye nguro oni oni urungga tetenggo. Yengombo
ngu oni oningga tetenggoku ngu, mera ngaro oni
oningga ngu dagate. Yo, hamoo, yengo oni oni
tetenggoku ngu urungga oorengo, nguro yengo
manggoyebo, ero yootunoweroyi nguya kini.
9 Yo, Anutdo ataga ye yoyooteku, nguro ye oni
oni urungga tetenggo. Ndadiro nguro, yengo
nowoondoyemo hamoongga nguro enggeni
tunootete. Yo, yengo nowoondoyemo hamoongga
nguro enggeni, ngu ngandiro. Anutdo ye ko
yoyoote.
10 Anutro ingondudu eyingo onindo nga
sumangengga ngaro mandeni yeno yootunoro
ewonggoriyomu, ngu ataga yeno tunooteteku
nga. Ene Anutro mandega ye ko yoyowa, ngu
mandega nguro sumoo sumoo ero erewero, koyi
yanggango tewonggo.
11 Krayisro Yuka Kundingiyi ngu Anutro
ingondudu eyingo oni nowoondoyemo uro,
ootooro, ngundo ngu, kowuri gura gura ngu
Krayisdo koorowooro, ko, kootuyisina ene
oowooyi bingamidodo tunootewerroyi, ngu eneno
yootunoyingo. Nguro mandeni ngu enendo kuri
yootunoro ewoku, ngu Anutro ingondudu eyingo
oni, nguro sumoo sumoo ero eyingo. Ndawu
narunggano, ene ombuwa? Ndadiro ooga ngu
naruno tunootewa? Ero sumoo eyingo.
12 Ene Anutdo ene kuri etuyeroyingo,
enengombo ngu mandega nguno enengo
hoorooweyeroweroyi nguya kini. Kini,
ene ye hoorooweyerowero, ko ngu

teyingo. Ngundiro nangge, Yuka Kundingiyi Sambononggo ombuyingo, ngundo oni newende yokutuwootoni, ngundo Mande Keta Mesarango nga yeno ero etuyerootenggo. Yo, hamoo, Anutro sambono Engel oni nguya, ene nga mande gomengga nga ingowero hahangetenggo.

Anutdo Noore Negoyerowoku, Nguro Noore Kundingiyi Oruwato

13 Yo, Anutdo ataga ye yoyooteku, nguro ye komo yengo ingonduduye yoonenengoya, gome sobowooya oriyi. Ye ngunonggo Yisas Krayis ngu tunooteweroyi, nguro doongedoon-goodoongo teya, sobowooya oriyi. Ye ngundiro tero oodoyi ngu, asa, enengo sumangeni ngu yeno ombuweroyi, nguro ye nowoondoyemo hamoo oorengo teyi.
14 Ye ngu komo simooye manggokorokoro simooyengga ngundiya teya oriyi. Kuri ngu, ye Krayis nowoondoyemo hamoo ma teyingo naruno, ye Anutro murini ngu ma ingoyingo. Nguro ngu, ye nowoondoye ootoogeweroyi muri biyomi nguno oruwonggo. Ene ataga ngu, ye ngu muri biyomingga nguno oororo, ngu ma keyowero.
15 Kini, Anutdo ye kuri negoyeroyingo ngu kundingiyi. Ngundiro nguro, ye nguya komo kundingiyi oriyi. Yo, yengo oororo, omburo tetenggoku, ngu bidodomo ngu Anutro muri kundingiyi nguno endeyoyi.
16 Ndadiro nguro, Anutro mandeno, Anutdo ngandiro ete.

No kundingiyi oorootenoku, nguro ye komo nguya kundingiyi oriyi. Ero eyingo. (Lewitikas /Wok Pris 11:44-45)

Anutdo Uri Urungga Oorengombo Noore Uriyeroro, Ko Yoyoyingo

17 Yendo ngu Anut negongoro, ngu etenggo. Awa, ero etenggo. Ngu Awananingga ngundo, ene oni noorengo oowoonani, ko, noorengo ootootoonani, bingaminani nguno ma wirikoyeroote. Kini, ene noorengombo muri tetetoku, nguno wirikoyeroote. Ngundiro nguro, Anut doongeyimo, noore komo ingondudu gome ngu tero, gome nenengo endeyoro, mera ngano oruwato. Nga merangga nga, ngu noorengo mera oorengo kini.

18 Noore ingooteto. Ye kuri Krayisno nowoondoyemo hamoo ma teyingo naruno, ye muri biyomimo oruwonggoku, nguno ngu, yengo osisambayebo muri biyomingga yunoyingo, nguno oruwonggo. Ene Anutdo ye kuri ngu muringga, ngunonggo uriyeroro yoyoyingo. Enendo mera ngaro gol beye oo biyomi yeteku, ngundo ma uriyeroro yoyoyingo.

19 Kini, ene Krayisro sidudarowobo ye ko uriyeroyingo. Ngu sidudaroga ngu urini urungga awuno oorengo. Krayis ngu, ene Sipsip nangoni duriyo gome oorengo moondeyimo mambu dongo biyomi gura nguya kini, wooro yeweroyi nguro ngundiro tunootewo.

20 Anutdo mera ma yeyingomo, ene Krayisdo ngu kongga ngu teni, ero rogo teyingo. Ene naru

wengamo nguno, ye hoorooweyeroweroyimboro
yootunootoni tunooteyingo.
21 Ene ye hoorooweyerootoni, ye nguno Anutro
nowoondoyemo hamoo tetenggo. Ngu Anutga
ngundo nangge, ene kuri merenonggo Krayis
yokutuwootoni, keta ootoogetoni, ene oowooyi
bingamidodo inoyingo. Ngundiro nguro, ye
nguya Anutro nowoondoyemo hamoo teya, ye
nguro oni oni teya, sobowooya oodoyiga, ene
omburo, ko yoyowa.

22 Ye komo nga mandega nga hamoo oorengo
keyoyi. Ngu muringga nguno ngu, yengombo
yengo nowoondoye ngu gome yomosiyootoyi
oruwa. Ngundiro nguro, yendo yengo
dobookuriye ngu nowoondoye yunootenggo.
Arisa, ataga ngu, ye komo dobookuriyeboro
nowoondoyi teweroyi muringga, ngu bidodoboro
koyi yanggango teya, dobookuriye nowoondoyi
teyunoyi.
23 Yo, Anutdo ye yoyeni, ye enengo Mande Keta
Mesarango oni keta oruweroyi yunoyingoku,
ngu ingoro, nowoondoyemo hamoo teyingo.
Ngunonggo ngu, ye oni keta tunootero, buniyo
bodaga owita nemimbo yomooteku, ngundiro
tunooteyingo. Yo, Anutro Mande yanggango-
nidodo, ngundo ye yoyeni, keta tunooteyingo.
Nguro ngu, ye Anutya sugi sugi oruwanggo.
24 Anutro mandeno ngandiro ete.

Oni simoo bare bidodo ngu, ene so irosara
ngundiro. Oniro duridariye ngu so irosara
ariyero, nungo makooro merako uteku
ngundiro.

25 Ene Oo Bidodo Simburi Simbunani, nguro
mandeni ngu, ene suwooyi sano sugi sugi oruwa,
ero eyingo. (Ayisaya 40:6-8)
Nga mandega nga, ngu Mande Keta Mesarango
ngu yeno ero etuyeroyingongga ngu.

2

Oo Bidodo Simburi Urungga, Ene Ya Ungoomboro Nonggini Keta Ooroote

1 Arisa, ye komo muri biyomi bidodo yokoyi;
godange mande; godange muri gidarega bidodo;
oni sitowiyedodo nguya nowoondoye biyomi
yeweroyi; oni kootuyisina mande eweroyi, ngu
bidodo yokoyi.
2-3 Ndadiro nguro, ye ngu kuri Oo Bidodo
Simburi, ngu murini ngu kenoro ingowonggoku,
ngu murininggа ngu gome ningguri oorengo.
Ngundiro nguro, noore ingooteto. Buniyo bodaga
owita nemimbo yomooteku ngu, ene nonoro
nangge gome ingoote. Ngundiro nangge, ye
komo nono gome oorengo Anutnonggo ombuteku, ngu yoya neyi. Ngu nonongga nguno
oo biyomi gura ma ooroote. Kini, ene yengo
nowoondoyemo hamoo teyingo, ngu yanggango
teyunoote. Ngundo ye yoyeni, ururu tero, ye
Anutdo ko yoyoyingo, ngundiro oruwanggo.
4 Ye komo Yisasno ombuyi. Ene ngu ya ungoomboro nonggini suwooyi sano keta oorooteku
ngu. Ene oni simoo baredo ngu ingootoyi, ngu
ene biyomi yetoni, nguro ene owero yokoyingo.
Ene Anutdo ene rogo tero, nguro gome ingoyingo.

5 Ye nguya ngu ya nonggini suwooyi sano
keta oorootekungga ngundiya oriyi. Anutdo
ye yootunoyerootoni, ye Yuka Kundingiyi nguro
ya tunooteyingo. Ngundiro nguro, ye ngu
Anutno wooro yeyingo oni kundingiyi tunootero,
nguno ye eneno yambo mande tero, enengo
oowooyi okooweroyi ngu Anutno wooro yeteng-
goku ngundiro. Ye ngundiro tetoyi ngu, Anutdo
Yisas Krayisno ingoro, nguno ene yengo wooro
yetenggoku, nguro gome ingowa.

6 Anutro mandeno nguya ngandiro nakan-
goyingo.

Ingoyi, nondo kuri Sayiyonno (Yerusalemno)
ya mundumimboro nonggini yanggango
oorengo (Krayis), ngundo ngu, ene mete
ya yanggango teyinoweroyi gome oorengo.
Ataga no ene yoro, Sayiyonno mitoowe
ooroote. Nguro ngu, oni enengo nowoon-
doyemo hamoo tetenggoku ngu, ene oyimo
ma yowanggo. Ero eyingo. (Ayisaya 28:16)

7 Ye kuri nowoondoyemo hamoo teyingo oni garo,
ya mundumimboro nonggini yanggango oorengongga (Krayisro) ngu, ene gome oorengo, ero
ingootenggo. Ene onindo nguro nowoondoyemo
hamoo ma tetenggoku ngu, ya yeweroyi oni
ngundiro. Anutro Mandeno, ngandiro ete.

Ya yeweroyi onindo ya mundumimboro nong-
gini andangero, mandeni biyomi, ero
yokoyingo. Ene ataga ngu ya mundumi
nguro nonggini yanggango oorengo teyi-
nowero ooroote, ero eyingo. (Sam 118:22)

8 Anutro Mandeno, mande ngandiro ete.

Oni nowoondoyemo hamoo ma teyingo ngu, ene oni keye tootokiyeroweroyi digi (Krayis) ngundiro tunooteyingo. Ngu digi urungga, ngundo tootokiyerootoni, ukero uwa, ero eyingo. (Ayisaya 8:14-15)

Ene Anutro Mande Keta Mesarango ngu andangero yokoro ngu, ene keye tootokiyerootoni, ene ukero uwanggo. Yo, onindo oo teweroyi ngu kuri Anutdo eyingo, ngundiro tetenggo.

9 Ene Anutdo ye enengo simoo bare kuri rogoyerowo. Ye ngu Anutro wooro yeyingo oni sobosobo urungga nguro keyimo oni oruwanggo. Ye enengo oni simoo bare sowe kundingiyi. Ye ngu Anutro oni simoo bare nenengo oorengo oruwanggo. Ye nguno ngu, enendo muri gome nenengo yeno tewoku, ero yootunowanggo. Ngu ngandiro. Enendo ye negoyerootoni, ye kuri suwoo ooreri biyomi ngu yokootoyi, enendo ye yoyoro, omburo, enengo soru gome himimo yoyeyingo.

10 Kuri ngu, ye oni simoo bare songo songo oruwonggo. Ene ataga ngano ngu, ye Anutro simoo bare oorengo tetenggo. Kuri ngu, ye Anutro sumangengga ngu ma yoyingo. Ene ataga ngano ngu, ye Anutro sumangengga ngu kuri yowonggo.

Noore Ngu Komo Anutro Ko Oni Tero Oruwato

11 Ye Kristen dobookurine, ye ngu ende songomboro oni ngundiro. Ye ngu, nga meranggano ngano ngu, naru ootuwoo bodaga nangge oruwanggo. Asa, nondo ngandiro yeno eteno. Ye komo ingonduduyemo ingoyingo

kurimingga ngu yokoya, kootu inoyi. Ngu
muringga ngundo gaboyeboya ebe biyomi
urooteri.
12 Ye komo oni Anutro mande ingoro
yokootenggoku, ngu kewooroyemo nguno gome
nenengo oorengo endeyoyi. Ene yeya mandeye
biyomi ero ngandiro etenggo. Ye muri biyomi
tetenggo, ero ngu, ene kootuyisina, yengo koye
gomengga ngu kenoro, ene Krayis ko omburo
wirikoyeroyingo naruno, ngu Anutro oowooyi
bingamini, ero okoowanggo.

13 Ye ngu komo Oo Bidodo Simburi Simbunani,
nguro ingonduduni, ko, mamana mandeni ngu
nangge keyoyi. Nguro ngu, ye komo mera
ngano Gabuman koreteyingo oni, Parayim Min-
ista, nguro manggowo keyoyi.
14 Ye komo Gabuman oni sobosobo bidodoboro
manggoye nguya keyoyi. Parayim Minista,
ngundo ngu, Gabuman oni sobosobo oni yoyetoni
oorootenggoku, nguro oni muri biyomi teteng-
goku, nguro gumi ogingo yunoro; ko, oni
ene muri metemi tetenggoku, nguro oowooye
bingamiye ero okootenggo.
15 Yendo muri gome nangge ngundiya teyi, ero,
Anutdo nguro gome ingoote. Ye ngu muri gome
tetoyi ngu, asa, oni yeya mande biyomi eweroyi
ooreyi gura ma kenoro ingowanggo.
16 Ye Kristen oni, ye Setanro murinimo ma
oorootenggo. Kini, ye ngu yengombo yengo
soboyeroro oorootenggo. Ene yengo muriye
gomengga nguno oorootenggoku, ngunonggo
torige torige muri biyomi ngu ma tewero. Kini,
ye komo Anutro ko oni oorengo teya oriyi.

17 Ye komo oni bidodo oowooye bingamiye
eya okooyi. Yengo Kristen dobookuriye, nguro
nowoondoyi teyunoyi. Ye komo Anutro sosoreyi.
Ye komo mera ngano sobosobo oni koreteyingo
ngu oowooyi bingami, eya okooyi.

Noore Komo Krayis Keyoro, Ogingo Kowuri Koorowoowato

18 Ye ko oni, ko oo bidodomo, ye komo yengo
kono soboyerootenggoku ngu, enengo manggoye
keyoya, ko ngu gome teya, ngu eneno nowoon-
doyemo nangge oriyi. Sobosobo oni biyomi, ko,
sobosobo metemi nguya, nguro ye komo mang-
goye keyoyi.
19 Yo, ye Anutro ingondudu tero endeyootoyi,
nguno ene kingo oorengo ogingo ye yunowanggo.
Ye ogingo ngundiro koorowoowanggoku ngu,
arisa, Anutdo ngundiro muri nguro gome in-
goote.
20 Ene yendo muri biyomi tetoyi, nguro oni
songombo ye yudoyi ngu, asa, ngu yengo
muri biyomiyengga tewonggoku, nguro gumi
yootenggo. Ene yendo mande muri gome metem-
ingga tetoyi, nguro enendo ye yutoro ogingo
yunootoyi, koorowooweroyi muringga nguro
Anutdo gome ingoote, ero eyingo.
21 Anutdo ye kuri negoyerowoku ngu,
ye ngundiro muringga ngu keyoyi, ero
ewo. Ndadiro nguro, Krayisdo kuri ye
hoorooweyeroro ogingo koorowooyingo.
Nguro ngu, ene kuri ngu muringga ngu ye
etuyeroyingo. Nguno ngu, ye nguya enengo
keyi ngu keyowanggo.
22 Anutro Mande ngundo Krayisro ete.

Ene nguno weti mbumbuwa gura ma teyingo.
Ene manggowoomo mande godange gura
ma eyingo. Ero eyingo. (Ayisaya 53:9)
23 Mundi onindo Krayis yomooyinoro mandeni
biyomi etoyi, ene mande nguro gumi gura
ma eyingo. Kini, ene kingo ogingo nangge
koorowooro, ene sanggiri mande gumi gura
ma eyingo. Kini, enengombo enengo yoro,
oni mande oo bidodo nenengo wirikoyingo oni
(Anut) kandeyimo yeyingo.
24 Enengo goweyibo noorengo weti mbum-
buwanani ngu koorowooro, de omukondino
ooreyingo. Ngundiro nguro, noore sugi sugi
oruweroyi ketangga ngu yoro, muri gome
nenengo ngu keyowato. Yo, mundi onindo Krayis
utoro, yomburiyoyingongga, nguno ene noore
yomosiyeroweroyimboro teyingo. Nguro ngu,
noore weti mbumbuwaro murini biyomi ngu
bidodo yokowooto.
25 Kurimi ye Sipsip oore yokoyingo ngundiro.
Ene ataga ngu, ye ko yowoorengoro, yengo
sobosobono ombuwonggo. Nguro ngu, So-
bosobo ngundo yengo endeyoyingongga ngu
gome soboyeroote.

3

Erambarisa Teweroyi Nguro Mandeni

1 Ngundiro nangge, ye bare kame-
sumooyedodo, ye komo kamesumooye ngu
nowoondoyemo nangge oriyi. Ene kamesumooye
gidarega ene Anutro mande ngu ma keyootoyiga
ngu, asa, ye baresumooyemboro muriye

gome nenengo ngu kenoro, ngunonggo ene
nowoondoye yowoorengowanggo. Mande
nangge eroruweroyi nguya kini. Kini, yengo
muriye gome nenengo endeyootenggoku,
ngundo ene hoorooweyerootoyi, nowoondoye
yowoorengowanggo.
2 Ndadiro nguro, ene ye bare ye yeyootoyi,
yengo kamesumooyemboro oowooye
bingamiye okooro, ngunonggo gome nenengo
endeyootenggo. Nguno ngu, ene mete
nowoondoye yowoorengowanggoku ngu.
3 Ye goweye sangani nangge ma nakaya teyi-
nowero. Yengo uye siwitooro yomosiyoro, nguno
irosara gura gura nguno pararo, ko, beye goy-
ayi oo ngu pengoro nguno towikumba gome
gomemu tero, ngundo goweye nakangoweroyi
murimo nguno nangge ma oruwero.
4 Kini, ye komo nowoondoyega ngundiya
nakangoyi. Nowoondoye nakaya teyinooteng-
goku ngu, ene biyomi yeweroyi oo nguya kini.
Nowoondoye imakeyingomo kengero oruweroyi
muringga ngu, Anut doongeyimo, gome nenengo
oorengo. Ngungga ngu yengo irosara nenengo
orini.
5 Kurimi ngu baredo Anutro nowoondoyemo
hamoo tero, ene kundingiyi oriyingo. Ene
ngundiro tero, ngunonggo ene kamesumooye
nowoondoyemo oruwonggo. Ngu muringga ngu
enengo irosaraye.
6 Serando ngu ene muri ngundiro teyingo. Ene
Ebarahamro manggowo keyoro, kameyimboya,
oni urungga, ero eyingo. Ene yendo ngu muri
gome ngundiro ngu tero, ye oo guraro ma sosore-

wanggoku ngu, arisa, ye ngu Seraro nambo-
sumoongo oruwanggo.

7 Ye simoo, baresumooyedodo, ye komo in-
gondudu gome metemi ngu yoya, ngunonggo
baresumooyemboya gome oriyi. Bare moondeyi
ngu yanggango nguya kini. Ngundiro nguro,
yendo gome yomosiyeroyi. Yendo komo enengo
ingootoyiga, ene nguya suwooyi sano oruweroyi
ketangga ngu yowanggo. Ngundiro nguro, yendo
ngu muringga ngu keyowanggoku ngu, asa,
yengo yemboongeyingo naruno, Anutdo yengo
yemboongetenggoku, ngu ingowa.

Ye Komo Nowoondoye Gobooro Yeya Oriyi

8 Ataga no nga mandega nga wenga yokoweroy-
imboro ngandiro eteno. Ye bidodo komo
nowoondoye guranangge yeya, gobooro oodega,
ye oni bidodoboro nowoondoyi teyi. Ye komo
Kristen dobookuriyeboro nowoondoyi urungga
teyunoya, sumange teyunoyi. Ye komo win-
dawinda muri biyomi ngu yokoyi.

9 Ene oni songombo yeno muri biyomi
teyunootoyiga ngu, asa, ye ngu gumi mande
muri eneno ma tewero. Ngundiro nangge,
onindo yeya mande biyomi etoyi ngu, asa, yendo
mande biyomi gumi ma ewero. Kini, yendo ngu
gumi ngandiya teyi. Anutdo kumana yunoni
eya, Anutno kira eyi. Ngundiro teweroyi, nguro
Anutdo ye negoyerowoku ngu, ene mete kumana
ye yunowa.

10 Nguro ngu, noore ingowato. Anutro Man-
deno, ngandiro ete.

Ene oni enengo ketangga ngu gome tunootetoni ero, ko naru gome metemimboro ingooteku ngu, arisa, ene komo manggowo ngu roogo tero, ene godange mande biyomi gura ma ewa.
11 Ene komo muri biyomi ngu kootu inoro, muri gome ngu nangge tewa. Ene nowoondoye imakeweroyi muri ngu erewero yoro, ene ngu muringga ngu keyoro oruwa.
12 Ndadiro nguro, Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngu doongeyimbo ngu oni gome nenengo ngu yeyoro hoorooweyeroote. Ene suwooyi sano onindo yemboongetenggoku, nguro sodeyete. Ene Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo ngu oni mande muri biyomi tetenggoku, ngu doongetero, yeyoro, ene nguro gumi biyomi nguya yunoote, ero eyingo. (Sam 34:12-16)

Noore Muri Gome Nenengo Tero, Nguro Kowuri Nguya Koorowoowato

13 Ene ye muri nenengo ngu keyowero yanggango yewanggoku ngu, onendo ene mete ngu muringga yeno ngu yomburiyowa? Hamoo oorengo kini.
14 Ene yendo muri gome nenengo ngu tero, nguro gumi ogingo ngu koorowoowanggoku, nguno ngu, ye oni oni teyi. Ene onindo ye sosoreyi ero oo tetoyiga ngu, ye ngu oo nguro ma sosorewero. Yengo nowoondoye ngu ma soriyokowero.
15 Kini, yengo nowoondoyemo nguno ngu komo Krayis nangge yetoyiga, enendo yengo endeyoyingo ngu bidodoboro soboyeroni. Onindo

yengo Krayisno nowoondoyemo hamoo teyingo
gomengga, nguro murinimboro yeno sumoo
etoyiga ngu, asa, ye komo mande ememonggo
muri nenengo wesiyoro eweroyi, nguro meyeya
oriyi.
16 Ene yendo oniro mande gumi eweroyi
naruno nguno, ye komo nowoondoye
hamoomonggo mande ememonggo gumi eyi. Ye
ngundiro etoyi ngu, asa, yengo nowoondoyemo
ingootenggoku, no oo biyomi gura ma teyingo,
ero ingootenggo. Ene yendo Krayisro mande
murini gome nguro etoyi, nguro oni ene
yomooyinoro mande biyomi etenggoku ngu,
asa, ene oyimo yowanggo.
17 Ene Anutdo etoni ngu, noore mande muri
gome nenengo tetetoku, nguro ogingo yoweroyi,
ngu mete. Ene mande muri biyomi nguro ogingo
yoweroyi, ngu biyomi oorengo. Ndadiro nguro,
noore oo biyomi tewootoku, nguro gumi nangge
yowato.

Krayis Ngu Noorengo Weti Mbumbuwa Andangewero Kuri Kumooyingo

18 Noore Krayisro nguya ingooteto. Ene tambu
gurananggemo noorengo weti mbumbuwanani
andangeyunowero kumooyingo. Ene ngu oni
gome nenengo oorengomu, ene noore oni biyomi
nga hoorooweyeroweroyimboro kumooyingo.
Yo, enengo goweyi ngu kumooyingo, ene Anutdo
Krayis ko yokutuwootoni, keta ootoogeyingo
narungga nguno ngu, enengo Yukani keta
ootoogeyingo.

19 Ngundiro tero, enengo yukani, ngundo
oororo, oni kumooyingo nguro musiyemo
uro, nguno ene Anutro mande wesiyoro, ero
etuyeroyingo.
20 Yo, Yisas ene oororo, oni kumooyingomu
ngu Nowaro naruno, ene Anutro mandeni ngu,
ene yomburiyoro toongooyingo, nguno Anutro
mandeni wesiyoro yunoyingo. Ene Anutdo nguro
gumi biyomi sodedo ma yunoyingo. Kini, Anutdo
ene soboyeroro oodoni, ngu naruno Nowa ene
wanggoningga ngu temukoyingo, oni kandegura
gidemboro kabusa nangge ngu oni ngu ke-
wooroyemo metemi oruwonggo. Ngu oni ngu
nangge, ene wendeyi nero ma kumooyingo.
21 Ngu sonongga ngu, sono kundingiyi
gimutenggoku, nguro gabogaboyi ngundiro.
Ngundo ngu, ye ko yoyooteku ngu. Ngundo
goweyemo sugabo ngu sonowootoni ma
kinitewa. Kini, ngundo ngu, sunggi mande
guranangge Yisas Krayis keyowero, ero
gosiyootenggo. Yo, hamoo, Yisas Krayis ene
kuri merenonggo ko ootoogeyingongga ngundo
ene ye yoyoro, Anut tanggeyimo ombuyingo.
22 Yo, hamoo, Krayisdo kuri sambo
endemo ooreyingo. Ene Anut kandeyi
koondosina bingaminidodo musiyomo bibitero
oodoni, Anutro sambono Engel oni, ko
oo yanggangoyedodo ngu bidodo, Yisas
yanggangoni ngu newendemo oorootenggo.

4

Oni Ene Krayis Keyoro ngu, Ene Kowuri Yowa

1 Arisa, Krayis ngu goweyimbo ogingo
koorowooyingo. Ngundiro nguro, ye nguya
ingonduduye ngu Krayisdo ingondudu tero,
ogingo koorowooyingo, ngundiya yoya dowooyi.
Ndadiro nguro, oni ene Krayisro koni ngu tero,
nguno goweyebo ogingo koorowoowaku ngu,
asa, weti mbumbuwaro yanggangoni, ngundo
ene ko ma soboyerowa.
2 Ngundiro nguro, oni keta oorootenggoku,
nguno nowoondoye kurimingga ngu ma key-
ootoyi, ngundo ye ko ma soboyeroote. Kini, Anu-
tro ingonduduni ngu nangge keyootoyi, ngundo
ye soboyeroote.
3 Kuri ye muri oni sowe gidaregado muri
biyomi gura gura tetenggoku, ye nguya kuri
tewonggo. Ngu muringga ngu ngandiro: sebo-
barese teweroyi muri; nowoondoye uru teyingo
muri biyomi; sono kowoo yanggango ngu gome
neweroyi muri; oo simbo urungga karo, nero,
nguno sono kowoo yanggangomu gome gome
nero, ngunonggo wenonoro oororo, sebobarese
muri biyomi teweroyi muri; godange anut nguno
yambo mande tero, nguno enengo bingamiye ero
okooweroyi muri, ngu bidodo tetenggo.
4 Ene ataga ngu, ye ngu muri biyomingga ngu
eneya ma tetenggo. Ngundiro nguro, ene ataga
soriyokoro, nguro yeya mande biyomi etenggo.
5 Ene kootuyisina ngu, enengombo komo
enengo muriye wirikoyingo oni urungga
nguno yootunoro ewanggo. Ene oniro muriye
wirikoyerowero meyero ooroote. Yo, hamoo, ene
oni kuri kumooyingo, ko, keta oorootenggoku
nguya wirikoyerowero soboyeroro ooroote.

6 Kurimi, Krayisdo Mande Keta
Mesarangongga, ngu oni kuri kumooyingomo
nguya wesiyoro ero yunootoni ingoyingo. Nguro
muri ngu ngandiro. Ene oni simoo bare enengo
weti mbumbuwa tero kumootenggoku, ngundiro
kumooyingo. Ene Anutro Mande Keta Mesarango
ingoro, nguro enengo gaboyega ngu, ene keta
oruweroyi, ngu Anut keta oorooteku ngundiro.

Anutdo oo Kingo Duwoo Yunooteku, Nguro Koyi Tewato

7 Oo bidodo kinitewerroyi naruwo, ngu kuri
namoko tete. Nguro ngu, ye komo gome in-
gondudu teya, yengo ingonduduye himi yeton-
ingga, nguno ye mete suwooyi sano Anutno yem-
boongeya oriyi.
8 Ye komo Kristen dobookuriyeboro nowoon-
doyi teweroyi muringga, ngu gome dowooyi. Ngu
muringga ngundo muri gidarega ngu bidodo da-
gayeroote. Ndadiro nguro, nowoondoyi teweroyi
muringga, ngundo weti mbumbuwa urungga an-
dangero yokoote.
9 Ye komo dobookuriye yeno mayero oo-
rootenggoku, ngu gome soboyerowanggo. Ye
nga kongga nga tewero nowoondoye biyomi
ma ingowero. Kini, ye komo oni oni teya
hoorooweyeroyi.
10 Ye bidodo songo songo Anutro oo kingo
duwoo hoorooweyeroyingo koyi, ngu kuri
yowonggo. Nguro ngu, oo kingo duwooga
nguro ye komo ko teya, Kristen dobookuriye
hoorooweyeroyi. Ngu muringga nguno ngu, ye

Anutro sumangeni gura gura bayeteweroyi, ko
oni tunootero oruwanggo.
11 Ene oni gurado Anutro mande wesiyoya
etoningga ngu, asa, ene komo Anutro mande ne-
nengo oorengo wesiyoya eni. Ngundiro nangge,
oni gura ene oni songo hoorooweyerowero ngu,
ene komo ngu kongga ngu Anutdo yanggango
inootoni tetekungga, ngu teni. Ndadiro nguro,
simoo bare ene yengo ko gome ngu kenoro,
nguno ene Yisas Krayisdo eneno oo tewoku,
nguro ene Anutro oowooyi bingami urungga ero
okoowanggo. Yo, hamoo, O Anut, gengo yang-
gangongge duridarigedodoga, ngu suwooyi sano
tunootero, sugi sugi oruwa. Ngu hamoo.

Ye Krayisya Ogingo Gobooro Koorowooweroyi, Nguro Mandeni

12 Ye Kristen dobookurine oorengo, yeno
Krayisro konimo nguno towootowoo gurano ye
towooyeroweroyi, ngu de kookingo ngundiro
yeno ombuwero teteku ngu. Ene ye ngandiro
ma ingowero, ngu ooga ngu ene songo oo gu-
radiroga nooreno ombuwero tete, ero, ye ma
soriyokowero.
13 Kini, ngu towootowoongga nguno ngu, ye
Krayisya ogingo gobooro koorowooyingo. Nguro
ngu, ye komo oni oni teyi. Ye ngundiro tetoyi ngu,
enengo duridarini yeno tunooteteku naruno ngu,
asa, ye mete oni oni urungga tero, ye nowoon-
doye metemi gome ingoro oruwanggo.
14 Ye ngu Krayisro oowooyimo ko tetoyi, nguro
oni yeya mande biyomingga etoyiga ngu, ye komo
mete nguro oni oni teyi. Ndadiro nguro, Anutro

Yuka Kundingiyi nguro yanggangoni, ngu yeno ooroote.
15 Ye komo ingonda teyi! Ye kewooroyemo ngunonggo oni gurado ene oni ureni kumoowa; ngundi, oo yakakayi tewa; ngundi, ene muri biyomi gura gura tewa; ngundi, oni gura koni yomburiyowa; oni gura ngundiro muri ngu tetoni ngu; asa, nguro ogingo gumi ene inootoyi, oyimo yowa.
16 Ene oni ngu Kristen nguro ogingo ngu koorowoowaku ngu, asa, ene nguro oyimo ma yowa. Kini, ene komo Anutro oowooyi bingami ero okoowa. Ndadiro nguro, ene Krayisro oowooyimo ko tete.

17 Anutdo wirikoyeroweroyi naruni ngu namoko ombute. Koretero Anutdo enengo simoo bare bidodo wirikoyerowa. Yo, koretero ene noore wirikoyeroro, nguno ngu, ene simoo bare eneno nowoondoyemo hamoo ma tetenggoku, ngu ndadiro ene teyunowa? Hamoo oorengo, ene biyomi tewonggoku, nguro gumi biyomi urungga yowanggo.
18 Anutro Mandeno ngandiro ete.

Ene ko yanggango terogogo oni gome nenengo ngu ko yoyoweroyi. Arisa, oni ene Anutro mande kootu inoro, ene mande muri biyomi tetenggoku, ngu ndadiro tewanggo? Ero eyingo. (Poroweb 11:31)

19 Nguro ngu, Anutro ingonduduni enengo oni gidarega yoyokootoni, ogingo koorowooro ngu, ene komo enengo ketangga suwooyi sano oruweroyiga ngu Anut kandeyimo yetoyiga orini. Yo, hamoo, Anutdo kuri noore yoyeyingo.

Ngundiro nguro, ene suwooyi sano noore gome oorengo soboyerootoni oorooteto.

5

Ye Tabango Oni Ngu, Ye Komo Anutro Sipsip Ngu Gome Sobowooyi

1 No ataga ye Kristen oniro tabango oni, yeno mande ngandiro ewero. No nguya tabango oni. No nenengo doongenembo kuri Krayis kenootoowe, ene ogingo koorowooyingo. No nguya, noore ngu duridariga kootu tunooteweroyiga, ngu yowato. Nguro ngu, no nga kongga ngaro nowoondoye samangoyingo mande ero, ye yunooteno.

2 Ye komo Anutro oni simoo bare ngu gome soboyeroyi. Ene ngu Sipsip ngundiro ye kandeyemo oorootenggoku ngu. Onindo ye eririyerootoyi, nguno ko ngu teweroyi kini. Kini, yengombo Anutro manggowo ngu keyoya, ko ngu teyi. Ko nguro digi beye yoweroyimboro nangge ko ma tewero. Kini, yengo nowoondoyebo ko ngu tewero hahangeya teyi.

3 Yengombo yengo bingamiye nangge okooro, Anutro simoo bare urungga ye kandeyemo yewoku ngu, ma yowongowero. Yengo ootootooye ngu komo gome nenengo oorengo oodoyi, Anutro Sipsip, ngundo ye yeyoro, nguno ene yengo muriye, mandeye nguya gome keyowanggo.

4 Ngundiro tewanggoku ngu, yengo Sobosobo Koreteyingongga (Krayis) ngu tunoo oorengo tunooteyingo naruno ngu, ye ngu sunggi gura

duridarinidodoga ngu suwooyi sano sugi sugi oruweroyi, ngu yowanggo. Ngungga ngu ma biyomi yewa.

Noore Komo Imakeyingo Murimo Urogogo, Noore Ingondudu Gome Nenengo Tewato

5 Ngundiro nangge, ye simoo oore garo, ye komo nguya yengo tabango oni ngu nowoondoyemo ootooya, nguro manggoye keyoyi. Ye komo bidodo yengo muriye ngu yeyiga imaketoningga, ye komo Kristen dobookuriye manggoye keyoyi. Noore ingooteto. Anutro Mandeno ngandiro ete.

Anutdo oni enengo bingamiye ero okootenggoku ngu, nguro ma ingoote. Ene ngu oni gome newende imakeyingomo oni songo nowoondoyi teyunooteku oningga, ngu Anutdo ngu oni nguro gome ingoote, ero eyingo. (Poroweb 3:34)

6 Ngundiro nguro, ye komo yengo ingonduduye, muriye ngu andangeya yokoya, ye ombuya, Anut yanggangonidodoga ngu newendemo uya oriyi. Ye ngundiro tetoyi ngu, asa, Anut enengo narunimo ngu, ye bingamiyedodo yunowa.
7 Anut enengombo ye gome soboyerowa. Nguro ngu, yengo kowuriye bidodo, ene kandeyimo komo yetoyiga orini.

8 Ye ngu komo ingonda teya, gome sobowooya oriyi! Yengo mundi oni ngu Setan, ene ngu Layon ngundo yanggango kiyero eteku ngundiro. Ene kombitero mayero, oni gidarega ereweyeroro yeyoro, yutoro, yooneweroyimboro endeyoote.

9 Ye komo nowoondoyemo hamoo yanggango
teya, ngunonggo ene owetoyiga toongeni.
Ye ingoyi, yengo Kristen dobookuriye
mera bidodomo oorootenggoku, ngu nguya
yendo ogingo koorowootenggoku, ngundiro
koorowootenggo.
10 Yo, yendo ngu ogingo naru ootuwoo bodaga
nangge koorowooro ingowanggo. Kootuyisina
ngu, enengombo ye yooneneyeroro, yengo
nowoondoyemo hamoo teyingo ngu yanggango
teyunootoni, ye nguno yanggango dikaro
oruwanggo. Anut ngu sumange bidodoboro
simburi. Yo, ye Krayisro keyimo oni, nguro
Anutdo yengo gome ingoote. Nguro ngu, ene
ye negoyerootoni, ye eneya enengo duridarini
nguno sugi sugi oruwanggo.
11 Eneno nangge yanggango bidodo oorengo
oorooteku, ngu suwooyi sano sugi sugi ngundiro
oruwa. Ngu hamoo.

Kambayeroyingo Mande

12 Nondo nga mande ootuwoo bodaga
nga nakangoro, yengo Sayilas kandeyimo
ye yunooteno. Nondo ngu Sayilas ngu
ingootoowe, noorengo doboonani oorengo
tete. Nga so uyingga ngano ngu, nondo ye
yanggango yunootoowega, ye ngunonggo Anutro
sumangengga nondo nguro ewonoku, ngu yoyi,
ero nakangooteno. No nenengombo kuri ingoro,
nguro no yootunoro, tunoo eteno. Yo, ye mande
nga ma kabetewero. Kowuri yeno tunooteteku
naruno, Anutro sumangeni, ngundo ye yoyeni,
yanggango dikaro oruwanggo.

13 Anutro oni simoo bare Babilon (Rom) en-
demo oorootenggokuya, yeya ngu Anutdo kuri
yedodo rogoyerowoku, ngundo noya ye kam-
bayerooteto. Noro nangone, Mak nguya kam-
bayeroote.
14 Ye bidodo komo Kristen dobookuriyeboya
kandeye dowooya, nguno ebe nowoondoyi
nowoondoyi teya oriyi. Ye Krayisya gobooro
ootooya, ye nguno nowoondoye imaketoningga
oriyi. Ngu hamoo.

ANUTRO MANDE KETA
The New Testament in the Rawa Dialect of the Rawa Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rawa long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rawa (Rawa) (Rawa)

Dialect: Rawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
7f5bc84a-4dea-522b-980c-a11c545b87cc